№ 213. შაბათი, 31 მაისი.

1896—1897

შაბათი, 31 მაისი № 213.

რედაქცია:
ტფილისი, ფრეილინის ქუჩა, № 13.
ხელის მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართვენ რედაქციას დილის 10 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე და „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიას.
ხელმოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ჰბეჭდავს.

პირისპირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.
ტელეფონი № 363.

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური სახალხო გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ნახევარის წლით 4 მან.
თითო ნომერი 3 კაპეიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე 5 კაპ.

Тифлисъ, Фрейлинская № 13. Редакція „Цнобисъ Пурцели“.
Телефонъ № 363.

ადრესი: კუთხე ბარონისა და ბაზრის ქუჩისა, სახლი თავ. კ. ი. მუხრანბატონიშვილისა, № 6/1.

„შუამავალი“

ალებ-მიცემის მაღაზიაში იყიდება ძლიერ იაფად სამარის გუბერნიიდგან მიღებული ხელით ნაქსოვი ჩალის ქუდები და კალათები.

აქვე იყიდება საუკეთესო ყინული, ჩაი ვისოცკისა და გოცისა, და აგრეთვე ყოველ-გვარი სანოვაგე, სანელი, ხილეული, კონსერვები, ჩაი-შაქარი, არყები და ღვინოები—ადგილობრივი და საზღვარგარეთისა, პაპიროსი და თამბაქო და სხვა საყოველ-დღეო საჭირო საგნები. (5—4)

Коммиссіонная контора
М. В. ПРЕСМАНЪ

Беретъ порученія по покупкѣ продажѣ, залогу и перезалогу имѣній. При конторѣ имѣется лѣсничій, который производитъ таксаціи и составленіе плана сельскаго хозяйства.
Головинскій проспектъ, номера „Метраполь“ № 17, противъ театра.

საკომისსიონერო კონტორა
მ. ვ. პრესმანისა

უსრულებს დავალებას, ვისაც ჰსურს იყიდოს, გაჰყიდოს, დააგიროს, ანუ გადააგიროს მამულები. კონტორას ჰყავს თავისი „ლესნიჩი“, რომელიც შეადგენს მამულების გეგმებს და დააფასებს.
კონტორა იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე, „მეტროპოლის“ ნომრებში, № 17, ახალის თეატრის პირდაპირ. (20—3)

უმაღლესად დამტკიცებული საზოგადოება
აზოვის ზღვაოსნობისა

ამით საყოველთაოდ იუწყება, რომ ამ წლის თებერვლიდან გაიმართა დრო-გამოშვებითი მორიგი მიმოსვლა საბარგო და მგზავრთა გემებისა ოდესა-ბათომს შუა.

ფასი შემცირებულია როგორც ბარგზე, აგრეთვე მგზავრთათვის.
ოდესიდან გამოდის—სამშაბათობით და პარასკეობით.
ფოთში მოდის—კვირაობით და ოთხშაბათობით.
ბათომში მოდის—ორშაბათობით და ოთხშაბათობით.
ბათომიდან გადის—ორშაბათობით და ხუთშაბათობით.
ფოთიდან გადის—სამშაბათობით და ხუთშაბათობით.
ოდესაში მოდის—კვირაობით და სამშაბათობით.

გემები გზა და გზა შეივლიან ოჩემჩირეში, სოხუმში, ახალ ათონში, გუდაუთში, სოჭში, თუაფსეში, ნოვოროსისკში, ქერჩში, ფეოდოსიაში, იალტაში, სევასტოპოლში და ევპატორიაში.

ცნობებისათვის მსურველნი მიჰმართავენ:
ტფილისს—საზოგადოების აგენტს ი. ბ. რივკინს, ველიამინ. ქ., 3.
ბათომს — — — ი. მ. ვარშავსკის.
ფოთს — — — ა. დ. გუგუშვილს.

ВЫСОЧ. УТВЕР. О-во АЗОВСК. ПАРОХОДСТВА
Срочные товаро-пассажирскіе рейсы по удешевленному тарифу между Батумомъ и Одессой.
Справки у агентовъ О-ва: Тифлисѣ—І. Б. Рывкина, Велямин. З. Батумѣ—Я. М. Варшавскаго и Поти—А. Д. Гугушвили. (50—26)

თავ. დიმიტრი მაჩუტაძის და თეიმურაზ ჩაჩავას
ხე-ტყის ქარხანა
კოდორი, სოხუმის ოლქში

ქარხანა ღებულობს ყოველგვარ შეკვეთას დახერხილ ხე-ტყის მასალებისას. ქარხანაში გამართულია სახერხი მანქანები და სხვა-და-სხვა მოწყობილობა ამ საქმისათვის.
ერთად-ერთი ქარხანაა მთელ კავკასიაში, რომელიც ამზადებს
წაბლის ფიცრებს
ყოველგვარ ზომისას, 3 არშინიდან მოყოლებული 12-მდე და აგრეთვე სხვა-და-სხვა სისქისას და განისა.
◆ ფასი მასალებისა მეტად იაფია ◆
დამდეგის წლის მაისიდან გაიხსნება უმთავრესი საწყობი ქარხნისა ქ. ბათომში. მსურველთ შეუძლიათ ქარხანას მიჰმართონ შემდეგის ადრესით: ოჩემჩირეში თეიმურაზ ჩაჩავას, ბათომში თავ. დიმ. მაჩუტაძეს. ფოსტის ადრესი: Батумъ: кн. Димитрію Мачутадзе, або Очемчиры, Теймуразу Чачава. (300—108)

პირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე. კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათამდე, ვისაც სჭირს: სნეულებანი სახირურგიო, ვენერიული (სიფილისი) და შინაგანი.

ვ. მ. ჩიქოვანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: შინაგანი, თვალისა და ნერვებისა.

ექ. ქალი ა. ი. დუნაევა-რუდენკო 11—12 საათ. სნეულებანი: დედათა სქესისა და ბავშვებისა.

ზ. ი. ბაბანასიანცი.—დილის 10—11 ს. ქალთა სენით ავადმყოფებს, ოთხშაბათობით, პარასკეობით და შაბათობით; და 1½—2 საათ. ორშაბათობით, სამშაბათობით და ხუთშაბათობით.

ი. ფ. პროტასევიჩი. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, ცხვირის და გულ-მკერდისა ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკ.

ა. მ. ზუგინოვი. 12—1 საათამდე. შინაგან, ბავშვთა და ნერვის ავადმყოფობისა, სამშაბათ, ხუთშაბათ და შაბათობით.

ა. ბ. კარაპეტიანცი. 1—1½ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და [illegible] ვეეისა.

საღამოობით:

ი. ფ. პროტასევიჩი. 5—6 საათ. სამშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს.

ა. მ. ზუგინოვი. 5—6 საათ. ორშაბათ, ოთხშაბათ და პარასკეობით.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 6½—7½ საათამდე.

სამკურნალოში გამოიკვლევენ ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიცა აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი. (წ.)

სამკურნალო და ამბულატორია
ს. ზ. თოფურიასი
ქუთაისში

სამკურნალოში 40 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი.

გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგანს და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. .ზ თოფურია.

საქირურგიო ავადმყოფობას და სიფილისს—ფ. ქ. ბერრატი.

დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. კობანი.

თვალების ავადმყოფობას—ი. ქ. ვარშავსკი.

ამბულატორიაში არის კაბინეტი, საქიმიო და საბაქტერიოლოგიო გამოკვლევისათვის, ელექტრონით წამლობისთვის და მასაჟისთვის.

სამკურნალოს დირექტორი ს. ზ. თოფურია. (წ.)

დეპეშა

გაზეთ „ცნობის ფურცლისა“.
„რუსეთის სატელეგრაფო სააგენტოსაგან“
29 მაისი

პეტერბურგი. 29 მაისს, დილის 11 საათზე, ხელმწიფე იმპერატრიცას ალექსანდრა თეოდორეს ასულს მშვიდობიანად ეყოლა ქალიშვილი, რომელიც წმ. ლოცვის დროს დარქმეულ იქმნა ტატიანად.

მოსკოვში გარდაიცვალა ხერსონის გუბერნატორი ვესელკინი.

კონსტანტინეპოლი. ელჩების მოლაპარაკება ტევფიკ-ფაშასთან ზომიერად მიდის და უველასაგან დაფარულია.

კონსტანტინეპოლი. 28 მაისს, ინგლისის, რუსეთის და იტალიის საელჩოთა მდივნები თესალიაში გაემგზავრნენ საქმის ვითარების შესასწავლად. ხვალ მოხდება მეოთხე მოლაპარაკება ზავის ჩამოგდების შესახებ. ექსპერტები შეუდგნენ სამხედრო კონტრიბუციის და კაპიტულიაციების საგნების შესახებ წინდაწინვე შესწავლას.

სოფ. [illegible] პიტანი ბოიჩევი უარსა ჰყო[illegible]ვისს საყვარლის მოკვლა[illegible]ლიც იმასა ჰბრალდება. [illegible]ციის კომისარი ნოველიჩი და მკვლელობაში მონაწილე ჟანდარმი გამოტყდნენ, რომ იმათ ხლოროფორმის შემწეობით დააძინეს სიმონ და შემდეგ მოჰკლეს. მკვდარი წყალში გადაუგდიათ.

კონსტანტინეპოლი. ის ხმა, ვითომც ჯედში რამდენიმე კაცი შავი ჭირით გახდა ავად და მართალდეა. მიწერილობაა 10 დღის კარანტინი დააწესდეს. ჯედში ცალკე სასანიტარო კომისია იგზავნება.

მთავრობის განკარგულება.

კავკასიის მთავარ მართებლის თ. გოლიცინის ბრძანება 24 მაისს. კოდორის ნაწილის, სოხუმის ოლქის უფროსის თანამდებობის აღმასრულებელი შტაბს-კაპიტანი ჩეჩელოვი დათხოვნილ იქმნა თანამდებობისაგან, რადგან თანამდებობის აღსრულების დროს სხვა-და-სხვა ბოროტ-მოქმედება ბრალდება, და ამის გამო გამოძიებაც სწარმოებს.

ვაცხადებ იმათს საყურადღებოდ და აღსასრულებლად, ვისაც შეეხება.

ხელმოწერილია: კავკასიის მთავარ-მართებელი გენერალ-ადიუტანტი **თ-დი გოლიცინი.**

---

† არჩილ ხვედელიანი. ხუთშაბათს, 29 მაისს, დილით, უეცრად გარდაიცვალა მთაწმინდაში არჩილ ხვედელიანი. განსვენებული კაჭრობდა სასმელების სარდაფში. ამ ორის წლის წინად დახლიდრად იყო გრიგორიევთან. უკანასკნელად თავისთვის მცირე მოაწყო საქმე. თავისს „ალისაგან“ ჰყიდა მთელი მორთულობა სავაჭროსი, რისთვისაც ბლომა კალი დაკდა გრიგორიევისა და საშინელს განსაცდელში ჩავარდებოდა ხოლმე ყოველ იმ დროს, როცა კადა მოუვიდოდა ფულის გადახდისა. ამ ავადმყოფობის დროს უფულობისა და მომავალის შიშით სასოწარკვეთილებაში ჩავარდა, რასაც დაერთო ხრონიკური ავადმყოფობა და გაგვაშორა საუკუნოდ ფრიად გულ-წრფელი და უანგარო ადამიანი.

ზოგი გაიკვირვებს: ვის გაუგონია ვაჭრის გულ-წრფელობა და უანგარობა, თავისს დუქანს არ გასცილებია და როგორ შეიძლება მედუქნეზე ნეკროლოგი და ქება! მაგრამ ხვედელიანი სულ სხვა კაცი იყო. ის მეტად პატიოსანი და ფართო შეხედულების ადამიანი იყო; დიდს სამსახურს უწევდა ყოველს ჩვენს საზოგადო საქმეებს და განსაკუთრებით ჰმეგობრობდა ჩვენებურ უმაწვილ-კაცებს, მოზარდ თაობას, შეგირდებს და სხვათა, ვინც-კი გაჭირვებაში მიჰმართავდა მას. საკვირველი ის იყო, რომ თავისს სავაჭროში თითქმის სკოლა გაჰმართა, სადაც ანბანის უცოდინარი ქართულ წერა-კითხვას სწავლობდა. ბევრი ახალგაზრდა და უმწეონი დაადგნენ სასიკეთო გზას ამ პატიოსანის კაცის მეთაურობით და გაწვრთნით. მასვე ჰქონდა ქართული ბიბლიოთეკა, რომლით ბევრნი სარგებლობდნენ ყოველ-გვარ ჟურნალ-გაზეთებითა და წიგნებით და ძლიერ ბევრი მკითხველი შეჰმატა ჩვენს მწერლობას.

გაჭირვებულთა, უპატრონოთა და ულუკმა-პუროთა ახალგაზრდათა ბინა და თავ-შესაფარი მისი დუქანი იყო. ბევრს გაჭირვებულ შეგირდს მიუღია მისგან დახმარება, ბევრისათვის გაუმართნია ხელი და ბევრმა არც-კი იცოდა ხვედელიანის კეთილ-მოქმედება. „განა რასაც ვაკეთებთ, რასაც ვიქველ-მოქმედებთ, უველაფერი უნდა გამოვამჟღავნოთო? საქმე კი გაკეთდეს და სხვას რას დაეძებო“!

ერთხელ პატივცემული რატილი, ქართული ხორის პირველი ლოტბარი, ჩასულიყო შემთხვევით მისს სარდაფში ღვინოს დასალევად და მოსწონებოდა კიდეც სისუფთავე, განსაკუთრებით გაჰკვირვებია ისა, რომ უველა იქ მყოფნი ჟურნალ-გაზეთსა კითხულობდა... რატილს ფული წარუდგინა განსვენებულისთვის, მაგრამ მას არ მიეღო და პირიქით დიდი მადლობა გადაუხადა, რომ გვიკადრე და გაგვაბედნიერე თქვენის სტუმრობითაო. ამის შემდეგ ჩამოვარდნოთ ორთავეს ლაპარაკი ლიტერატურაზე, და სხვა საგნებზედაც; ბ-ნი რატილი, ამ გარემოებით განცვიფრებული, ამბობდა: „ჩემი ხომ წინ არის საქართველოზე, მაგრამ აქაც-კი არ შემინიშნავს ესეთი სასიხარულო მაგალითიო“ და სხვ.

განსვენებული ამ უკანასკნელ დროს მსურვალე მონაწილეობას ღებულობდ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სახალხო ბიბლიოთეკის დაარსებაში, რომლის კომიტეტის წევრი იყო და ყოველგვარ შრომას ეწეოდა.

არჩილ ხვედელიანი იყო ამ წრის უმაწვილი კაცი, რომლიდანაც გამოსულთ მაინცა და მაინც საზოგადო საქმეზედ მომეტებულად არა ეფიქრებათ-რა, და მიუხედავად ამისა იგი ფრიად ერთგული იყო ჩვენებურის ინტერესებისა და საქმითაც ამტკიცებდა ამ ერთგულობას.

კურთხეულ იყოს შენი საფლავი და მარად სახსოვარი შენი სახელი შენ ამხანაგთა და პატივისმცემელთა შორის.

არ. ორმოცაძე.
სპ. ქელიძე.
იოს. იმედაშვილი.

ახალი ამბავი

⁂ ქალაქის არჩევანები და სომხების თავის გამართლება. გუშინდელ „ნოვ. ობოზრ." ნომერში დასტამბულია წერილი ბ-ნის ევანგულოვისა, რომელიც, ხსნის რა სომხების ცალმხრივ მიმართულებას ქალაქის არჩევანებში, ამართლებს მათ. როგორც არჩევანები, ისრე თავის გამართლებაც უცნაური და ცალ-მხრივია. ბ-ნი ევანგულოვი გვარწმუნებს, რომ ქართველებსა და რუსებს მაინცა-მაინც ნება არა აქვთ თავიანთი თავი დამარცხებულად ჩარიცხონო, რადგან მათ მხოლოდ ოთხი-ღა ადგილი დაჰკარგესო პირველ არჩევანებში და რომ ჩვენთან, ესე იგი, სომხებთან, შემ.ჲერთებულიყვნენ ქართველებიო, მაშინ, რა თქმა უნდა, უფრო ბევრი იქმნებოდნენ ქართველები ხმოსნებათ არჩეულიო. წერილს ბ-ნი ევანგულოვი იმით ათავებს, რომ რაც იყო იყოვო და მეორე არჩევანებში სრული იმედია, ქართველებს ავირჩევთო და ამიტომ დაუჯერელია ის ხმა და ჭორი, ვითომც ქართველებმა და რუსებმა უარი განაცხადონ მეორე არჩევანების დროს კენჭის ჩამოტარებაზე!

ჩვენ-კი ჩვენის მხრით შეგვიძლიან დავარწმუნოთ პატივცემული ა. ევანგულოვი, რომ ქართველები და რუსებიც სწორედ უარს განაცხადებენ ხელმეორედ არჩევანებზე კენჭის ჩამოტარებაზე და უკვე მრავალმა ქართველ-რუსების კანდიდატებმა უარი გამოაცხადეს. ბ ნს ა. ევანგულოვს ჭკუიანის კაცის სახელი აქვს დამსახურებული სომხებში და საკვირველია, რადა სწერს იმას, რაიც არც თვითონ სჯერა და არც დასაჯერებელია ვისმესგან, მით უფრო ქართველებისაგან. არჩევანები, როგორც ამ ოთხის წლის წინედ, აგრეთვე ეხლაც ცალ-მხრივი იყო და აზრად ჰქონდა, აქვს და კვლავაც ექნება ქართველების ინტერესების დაჩაგვრა. სომხების ცალმხრივ მიმართულებას არც თვით ბ-ნი ევანგულოვი ჰყოფს უარს და მითამდა სწუხს მასზე და ერთად-ერთ ღონისძიებად მიაჩნია მორიგება ან, უკედ რომ ვსთქვათ, მოწყალეობის მიღება მათგან, რომელნიც ჩვენ მტრულად გვეკიდებიან...

სომხებს უკვირთ, რა მიზეზია, რომ ქართველები საბჭოში ეტანებიან, რა ინტერესი აქვთ ქალაქში, როდესაც ქართველების ძალ-ღონე სოფლად არისო. ჰო, და სწორედ ეგ სოფლის ინტერესი აიძულებს ქართველებს, რომ ქალაქში ხმა ჰქონდესთ, რადგან სოფლის ავლა-დიდება, ჭირნახულის ბედ-იღბალი ქალაქზე და მის ბაზარზეა დამოკიდებული, ხოლო ტფილისი ერთი უდიდესი ბაზარია სოფლებისათვის და მათის მრეწველობისა და ჭირნახულის გასაღებლად. გაიგებენ-რა ამას სომხები, მაშინ არ გაუკვირდებათ ქართველების სურვილი და სამართლიანობას პირველობას არ უწოდებენ, კანონიერ წადილს— ქინიანობას, ეკონომიურ დამოუკიდებლობას—ეროვნულ მტრობასა და ბრძოლას არ დაარქმევენ. როგორც ეხლა გაიძახიან ყველგან. სომხები დარწმუნებულნი უნდა იყვნენ, რომ ეროვნულ მძულვარებასა და მტრობაზე როდია აქ ლაპარაკი. არამედ სამართლიან და მართებულ დამოკიდებულობაზე, თორემ განა თვით სომხებმა არ იციან, რომ ეროვნული ბრძოლაში რომ იყოს, შემდეგიც სხვა ნაირი ექნებოდა ამ ბრძოლას...

⁂ დ. კეზელის საჩივარი ვ. გუნიაზე. მკითხველებს ეხსომებათ რომ „ცნობის ფურცლის" მე 186 და 189 № ში ცნობები იყო დაბეჭდილი ერთს „უპატენტო აბლაკატზე", ბ-ნ დ. კეზელს რაღაც მიზეზით სწყენია ეგ ამბავი და ამ ორი კვირის წინად „ტფილისის ლისტოკში" წერილი დაბეჭდა, რომელშიაც ესარჩლება „უპატენტო აბლაკატს" და თან მუქარას უთვლის თავ. ილია ჭავჭავაძეს, ბ-ნ ვასილი ველიჩკოს და ვალერიან გუნიას, სამის დღის განმავლობაში უარჰყავით თქვენსავე გაზეთში ამბავი ხსენებულ „უპატენტო აბლაკატზე", თორემ გიჩივლებთ და პასუხის გებაში მიგცემთო. ამაზე იმავ გაზეთში ვ. გუნ[illegible]ასუხა დ. კეზელს: ბატონო თ[illegible] კუდი გეწვით, ვიღაც „უპატ[illegible] აბლაკატზე", თქვენ ხომ არ იყავით დასახელებული, მაშ რა გრჯით და გაალმასებთო. ესეც არ იყოს ვ. გუნიას დანაშაულისათვის თავ. ჭავჭავაძეს და ვ. ველიჩკოს რას ერჩით— იმათ რა ბრალია, რომ პირველად „ცნობის ფურცელმა" დაბეჭდა ცნობა „უპატენტო აბლაკატზე"; „ივერიამ" და „კავკაზმა" მხოლოდ გადაბეჭდეს ვ. გუნიას გაზეთიდგან ცნობები და თქვენზე კრინტიც არ დაუძრავსო. ბოლოს ვ. გუნიამ დასძინა; თუ მაინცა და მაინც ეგრე მოწადინებული ხართ საჩივლელად, ღმერთმა ხელი მოგიმართოს და ჩვეულებრივ „გამარჯვებული" გამყოფოსო. ხოლო პირადად კეზელთან მე არავითარი საქმის დაჭერა არა მსურსო, როცა ის გაიძვერა და „უპატენტო აბლაკატი" მიჩივლებს, მაშინ დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ ბ.ნო კეზელო, რომ ჩვენ სასამართლოში პირნათლად წარვსდგებით და შესაფერ საბუთებსაც წარვადგენთ გაიძვერა „აბლაკატის" პირასახვევადო და საზოგადოდ ბევრს რასმე გამოვაქვეყნებო.

ამის შემდეგ გავიდა ათი დღე და გუშინდელ „ტფ. ლისტ." ნომერში დავით კეზელი საშაბუროდან ტაკიმასხრულის და მისებურ ჯამბაზურის კილოთი ხელმეორედ მუქარას უთვლის თავ. ილია ჭავჭავაძეს ბ ნ ვ. ველიჩკოს და ვალერ. გუნიას სასამართლოში გიჩივლებთო... ღმერთმა ინებოს! ჩვენ სწორედ მხიარულნი ვართ დ. კეზელის არა ჩვეულებრივის რაინდობით; თუ მართლა დავით კეზელი გაბედავს და იჩივლებს ამაზე უკეთესი რაღა იქმნება. ბ-ნი დ. კეზელი გულდამშვიდებული ბრძანდებოდეს რომ „მისი ამბავი ეხლა მართალი ზღაპრად მიუვა ჩვენს შვილის შვილებს", ეგოდენი დასურათხა-ტებული მასალები მოინახება მის „მოქმედებასა" და „ღვაწლში".

რა თქმა უნდა ქართველი საზოგადოება ინტერესით მოისმენს ამ საჩივარ.ს და ვ. გუნიას თავ-გადასავალს...

⁂ კნ. სუმბათაშვილის საჩივარი. ქალაქის საარჩევანო სიებში კნ. სუმბათაშვილის გამოუტოვებიათ. ამიტომ ბ-ნს ტფილისის გუბერნატორს ქალაქის თვით-მმართველობისათვის პასუხი მოუთხოვნია, კნ. სუმბათაშვილისა რა მიზეზით გამოსტოვეთო?

⁂ ბ-ნი ვ. ყიფიანი და ქალაქის საბჭო. როგორც მკითხველებმა იციან, ბ. ვ. ყიფიანმა წარსულ არჩევანების გათავების შემდეგ განაცხადა, მე არჩეულად არა ვრაცხ ჩემს თავს, რადგან თეთრის კენჭების თვლის დროს „რაღაც შეცდომა" მოუვიდათო. 29 მაისს, ტფილისის ქალაქის საბჭომ წერილით და,კითხა ბ-ნს ვ. ყიფიანს, გნებავსთ თუ არა, 1 ს თიბათვეს იყაროთ კენჭიო?

⁂ ვინ განაცხადა უარი კენჭის ყრაზე? თ. ი. ა. ანდრონიკაშვილმა ა. ოდნოსუმოვმა, ს. სობენევსკიმ, ი. მ. ქართველიშვილმა, ი. ბერნატოვიჩმა, თ. ილია ჭავჭავაძემ, ს. სლივიცკიმ, ს. ლავროვმა, დ. რუსანოვმა, ქრი. მამაცაშვილმა, ა. ორლოვმა, ვ. გრაბოვსკიმ, თ. მაკარსკიმ, [illegible] ა. ხაჩატუროვმა, გ. თათუზოვმა და ი. ოსტროვსკიმ, რომლებიც 18 მაისს, ქალაქის არჩევანებზე გააშავეს, განცხადება შეიტანეს ქალაქის თვით-მმართველობაში, 1 თიბათვეს კენჭს ნუ გვიყრით, ხმოსნობა არ გვინდაო.

⁂ მართლ-მადიდებელთა ახალი ეკკლესია და სამრევლო სკოლა ქ. ტფილისში. ბ. კავკასიის მთავარ-მართებელს დაუმტკიცებია ქალაქის საბჭოს განაჩენი იმის შესახებ, რომ ქალაქის მე-10 განყოფილებაში მიზომილ იქმნას ამიერ-კავკასიის რკინის გზის ლიანდაგის უკან 579 ოთხ-კუთხედი საჟენი მიწა მართლ-მადიდებელთა ეკკლესიისა და საეკკლესიო-სამრევლო სკოლის ასაშენებლად.

⁂ დ. სტ. სოფ. ბუტირკინის გამგზავრება ქ. ქუთაისში. ტფილისის საკონტროლო პალატის მმართველი ბ. ბუტირკინი სამსახურისა გამო ამ დღეებში გაემგზავრა ქ. ქუთაისში.

⁂ ღარიბ მოსწავლეთა შემწეობა. ჩვენ შევიტყეთ, რომ კავკასიის უმაღლეს მთავრობას გარდაუცია სამასი მანათი ბ. კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველისთვის ღარიბ მოსწავლეთა შორის გასანაწილებლად.

⁂ მთა-წმინდობა. 29 მაისს ჩვეულებრივი ტაძრის დღესასწაული იყო მთა-წმინდის ეკკლესიისა. მლოცველები ბევრნი იყვნენ. დილიდან საღამომდე ხალხი ადიოდ ჩადიოდა მთაწმინდის აღმართზე. მწირველი ბრძანდებოდა არხიმანდრიტი ლეონიდი კრებულით. წირვის შემდეგ მთაწმინდის ტაძრის ეკკლესიის მღვდელმა მამა ნესტორ მაჭარაშვილმა ქართულად უქადაგა შეკრებილ ხალხს წმ. დავით გარეჯელის ცხოვრების შესახებ. ეკკლესიის მახლობლად იყიდებოდა ქართულს ენაზე დაბეჭდილი დავით გარეჯელის ცხოვრება, შედგენილი მამა ნესტორ მაჭარაშვილისმიერ.

⁂ უსუფთაო სახლი. უმორჩილესადა გთხოვთ თქვენის გაზეთის საშუალებით ვისიც ჯერ არის ყურადღება მიაქციოთ ნადიროვის სახლის რიგის ქუჩაზე, ნიკოლოზის ეკკლესიის პირდაპირ, სადაც სულაძის სააფთექო მაღაზია არის მოთავსებული, ფეხისალაგები ისე ურიგოდ არის გაკეთებული, რომ სუნი არ იკარგება. ამ სახლის ეზოში მდგმურებს არც დღე და არც ღამე მოსვენება არა გვაქვს, ისეთი თავსბრუდამსხმელი ბუღი ტრიალებს ფეხისალაგებსა. და ასეთი უწმინდურობა სწორედ მაშინ არის, როცა შავსჭირს მოელიან ქალაქში. შევეჩივლეთ სახლის მოურავს, და იმან ასე გვითხრა, მე რა ვქნა, თუ პატრონი არ აკეთებს. ოთახების ქირას წინდაწინ გვახდევინებენ და იმის ნება-კი არა გვაქვს, მოვითხოვოთ, ფეხისალაგები სუფთად შეინახოს სახლის პატრონმაო? ან დავიჯეროთ ამ ნაწილს თავისი სასანიტარო ექიმი არსადაჰყავს?

⁂ ექიმ კოხის ტუბერკულინა. ალ[illegible]უროვის აფთექის მმართველს ბ-ნს კორჟ-იაკუბოვიჩს ექიმის კოხის ახალი ტუბერკულინი მოსვლია, ლიციურისა და ბრუნინის ფირმის-მიერ შემზადებული ქალაქ გეხსტში.

⁂ ნიაღვარი და მისნი მსხვერპლნი ტფილისში. 29 მაისს, საღამოს 9 საათზე, ტფილისში საშინელი წვიმა მოვიდა. ასე იტყოდით, ქვეყანა უნდა წარღვნასო. ყველა მხრიდან ნაკადულები უშველებელ ტალღებს მოაგორებდა. ავჭალის ქუჩისათვის რომ შეგეხედნათ, იტყოდით, მტკვარს კალაპოტი უცვლია და ავჭალის ქუჩაზე დაუწყია დენაო. განსაკუთრებით დიდი წყალი მოვარდა კოზლოვის ნომრებს ახლო. ამ ადგილას გზა სრულებით შეიკრა: ვერც ეტლები გადიოდნენ, ვერც ცხენის რკინის გზის ვაგონები. ფეხით გასვლა ხომ შეუძლებელი იყო. მიუხედავად ამისა, ერთმა მოხუცმა გასვლა მოინდომა, შუამდე რომ მიატანა, ღონიერმა წყალმა, წააქცია და თვალის დახამხამებაში მტკვარში ჩაათრია. ისე სწრაფად მოხდა ყოველივე ეს, რომ შველა ყოვლად შეუძლებელი იყო. ცოტა ხნის შემდეგ ერთმა ჯარის კაცმა მოინდომა გასვლა და იმასაც იგივე დღე დაადგა. მერე ეტლით უნდა გასულიყო ვიღაცა. შუა ალაგას როგორღაც გადავარდა და, სანამ დაიყვირებდა, მიშველეთო, უკვე მტკვარში ამოყო თავი. ერთს მანდილოსანსაც, ჯან—რის კნეინას, ცოტას გაწყდა, ასეთივე დღე არ დაადგა, რომ დროით არ მიშველებოდნენ. დაუსველებელი მაინც ვერ გადარჩა.

იმ დღეს მამა დავითობა იყო. დიდძალი ხალხი ავიდა სალოცავად მთაწმინდის ეკკლესიაზე იქიდგან „განდეგილზე". როგორც დაატყვეს, წვიმა მალე მოვაო, ყველანი „განდეგილზე" დარჩნენ. ღამის 11 საათამდე აქ იყვნენ. 11 საათზე „განდეგილის" პატრონმა ივ. ქაჯაიამ ყველას მოსამსახურეები გამოაყოლა ფარნებით და ძირს მშვიდობით ჩამოიყვანა.

წვიმასთან ერთად სეტყვაც იყო, მაგრამ პატარა, ასე რომ არაფერი არ დაუზარალებია.

ავჭალის ქუჩაზე მდებარე სარდაფები ყველა წყლით გაივსო. მაგრამ, დავუბრუნდეთ ისევ ავჭალის ქუჩასა. „კულტუროსანთა" გამგეობამ სანამდე უნდა დაიცვას ბამბა და ყურადღება არ მიაქციოს მკვიდრთა კანონიერს ჩივილსა? განა მარტო გუშინწინ მოხდა ავჭალის ქუჩაზე ასეთი ამბავი? ყოველთვის, როცა-კი ოდნავ წამოსწვიმავს, ამ ქუჩაზე გასვლა ყოვლად შეუძლებელია. ადგილობრივს გაზეთებში რამდენჯერ დაუწერიათ ხოლმე, უნდა ეშველოს რამე ამ ქუჩასაო, მაგრამ ქალაქის თვით-მმართველობამ თითქო მებაღის ყურები მოისხაო. თუ წყლის სადენ თხრილს არ გაუკეთებენ ამ ქუჩას, ხის ბოგირები მაინც გააკეთებინონ. რომ წვიმის დროს რამდენსამე ალაგას გასდვან, რომ ხალხს გასვლა-გამოსვლა შეეძლოს.

ნავთლუღში უარესი საცოდაობა დატრიალდა. დილის სათიბებიდგან ორის ფურგუნით მოდენილან მთიბავი ჯარის კაცები ნიჟეგოროდის პოლკისა. ერთს ფურგუნში 25 კაცი მსხდარან, ხოლო მეორეში—19. ნავთლუღის ნახევარ-სადგურს აქეთ ხევთან რომ მოსულან, საშინელი ნიაღვარი დახვედრიათ. პირველი ფურგუნი, როგორც იყო, მშვიდობით გასულა. მეორე ფურგუნი შუამდე რომ მოსულა, წყალი მძრავლად მისწოლია და გადაუბრუნებია. მეეტლეს ერთი-კი დაუყვირნია, დავიღუპეთ, ძმებოვო. ფურგუნი, ცხენები და ჯარის კაცები ნაფოტივით ხრამში ჩაუნარცხებია წყალსა. სამშვიდობოს გასულ ჯარის კაცებს მოურთავთ ყვირილი, მაგრამ ვერაფერი უშველნია. წყალს ციმ-ციმ მოუტაცნია ყველანი. მაშინათვე პოლკის კომანდირს შეატყობინეს ეს უბედურება, ისიც მიიჭრა, მაგრამ უბედურთ ვერა ეშველა-რა. მხოლოდ გუშინ იპოვეს ნავთლუღში ერთი ჯარის კაცი, ნაპირას ლამში ჩაფლული. თავი გატეხილი ჰქონდა და ტვინი გადმოსდენოდა. ეტყობა, ქვისთვის დაერტყა თავი. დამხრჩვალებს გულმოდგინედ ეძებენ, მაგრამ ჯერ ვერავინ უპოვიათ.

ეს ამბავი ტფილისში მოხდა, უეჭველია, არც სოფლები გადარჩებოდა ადვილად ამ წვიმას. ჩვენ უფრო სეტყვის ფიქრი გვაქვს, ვაი თუ ვენახები სულ გაანადგურა.

⁂ ახალი ქართული წიგნი. „ქართველთა ამხანაგობის" სტამბაში იბეჭდება ცნობილის ფრანგების მწერლების ერკმან-შატრიანისა თხზულება „გლეხ-კაცის ისტორია", თარგმანი ი. მაჭავარიანისა, ამ დღეებში გამოვა. სასურველია ამ სასარგებლო წიგნს იაფი ფასი დაედოს, რომ ხალხში ბლომად გავცელდეს.

⁂ ახალი წიგნი. სიამოვნებით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ქ. კავკავშიც დაუარსებიათ ქართული სტამბა და დაუწყვიათ ქართულის წიგნების ბეჭდვა. ჩვენმა რედაქციამ მიიღო კავკავში გამოცემული წიგნაკი: №1. „სიალალმართლე კაცს არ დაკარგ-

ავს", ხალხური ზღაპარი, ზ. დავითაშვილისა. გამოცემა ივ, ჩითაიშვილისა. ფასი ერთი შაური.

ზღაპარი-ლეგენდა ზ. დავითაშვილს გაულექსავს. ლექსი ადვილად იკითხება და კარგის ქართულის ენითაც არის დაწერილი. აი ნიმუშათ სამი უკანასკნელი ხანა ლეგენდისა:

„ასეა მუდამ: სადაც რომ სუფევს ძმობა და ერთობა, ვერ მოიკიდებს იქ ფეხსა შური და უსამართლობა; სადაც სიმართლე, სვინდისი ხალხის დევიზად გამხდარა, იქ ჰარმობა და სიმრავლე თოვლის მტვერივით დამდნარა; სადაც სიყვარულს და კავშირს ფართო გზა აქვს დათმობილი, იქ ბოროტება და მტრობა იქნება მუდამ გმობილი.“

⁂ **მავნე მწერი ვაზებისთვის.** ბ-ნო რედაქტორო! ამ რამდენიმე დღის წინად სიღნაღში გზათ მიმავალს კარდანახელებმა შემომჩივლეს, რომ სხვა ჭირ-ბოროტს გარდა, ჩვენში ვაზს რაღაც მსწრაფლ-მარბენალი პატარა თეთრი მატლი გაუჩნდა და ახლად გამოსხმულს ყურძნის მარცვალსა სჭამსო. მე თვითონ არ მინახავს კარდანახელებისაგან დასახელებული მატლი, არც-არა ამგვარი მახსოვს სადმე წამეკითხოს, მაგრამ კარდანახელების სიტყვით-კი, თურმე, შესამჩნევი ზარალი მოაქვს.

ურიგო არ იქნებოდა, რომ ვინმე დახელოვნებულსა და მცოდნე აგრონომს ან გამოეკვლია ასეთი მაზარალებელი მწერები, ანუ გაზეთის საშუალებით აეხსნა ჩვენ, კახელებისათვის, რა მწერთა გუნდს ეკუთვნის ზემოხსენებული მატლი, რა ზიანს მოიტანს და რა ღონისძიებით შეიძლება მასთან ბრძოლა. დაკვირვებით აღმოუჩენიათ, რომ შაბი-ამანის სითხეს ის მატლი არაფრად უფრთხის და უფრო ხელი ეწყობა.

ნიკო თათარაშვილი.

⁂ **გურიის ამხანაგობის „შუამავლის“ წევრების საყურადღებოდ.** გაზეთ „ცნობის ფურცელში“ და „ივერიაში“ დიდი ხანია, რაც ი. გოგიჩაიშვილმა წერა იწყო და მკითხველის ყურადღებაც მიიქცია,—წინააღმდეგ, გურიის ამხანაგობის?!. მართლაც აგერ ათი თორმეტი წერილი დაწერა ამ ახალგაზდა ყმაწვილმა, ზემოდ მოხსენებულ ამხანაგობის შესახებ, მაგრამ არც ერთში მისს ღირსებაზედ და სიკეთეზედ ერთი კრინტიც არ დაუძრავს.. საჭიროდ არ მიმაჩნია მოვიყვანო აქ მისი მარგალიტები, რადგან ისედაც თავი მობეზრებული აქვს გაზეთის მკითხველებს. მხოლოდ მინდა, მკითხველის ყურადღება მივაქციო მარტო იმაზედ, რომ მართლა ამ ხნის განმავლობაში სრულიად არაფერი გაუგონებია ამ ამხანაგობას და მისს მმართველს, რომ ი. გ—ს მოსაწონი ყოფილიყო, თუ რა არის, რომ სულ მარტო მის საყვედურებშია, რაც მის საზარალო წერილებს სწერს და ამით ამხანაგობის საქმეს ძირს უთხრის, ნდობას უკარგავს?! როგორ არა, ამხანაგობამ იმ მცირე ხნის განმავლობაში, სულ ერთი წელი არ არის რაც წარმოება დაიწყო, ბევრი რამე გააკეთა და ბევრიც განცვიფრებაში მოიყვანა მისი სიმარჯვით და სიყოჩაღით. ამხანაგობამ უარაოდ დაიწყო წარსულ მაისში საქმე, მაგრამ დიდი თვალ-საჩინო ადგილი მოიპოვა დასავლეთ საქართველოში, იმ მცირე ხნის განმავლობაშიაც. ეს ბევრმა იცის და მასთან ი. გოგიჩაიშვილმაც. ისიც იცის ი. გოგიჩაიშვილმა, რომ ამხანაგობის საქმე დღითი დღე ხარდება, მაგრამ ვიმეორებ ი. გოგიჩაიშვილმა ამაზედ არ უნდა ილაპარაკოს. არ უნდა—იმიტომ, რომ ეს არ არის მისთვის ანგარიში.., დაუნგარიშოთ კაცმა, მეცხრამეტე საუკუნის დასასრულს საქმე აკეთოს, ეს განა სანატრელია?! მაშასადამე რა ნება გვაქვს უანგარიშოთ ვინმეს რამე მოვთხოვოთ.

ამ უკანასკნელ №№ ში ი. გოგიჩაიშვილს მისი ბრწყინვალე გონება აბრეშუმის ჭიაზედ მიუპყრია და ბევრს გვიკიჟინებს, როგორც ამხანაგობის გამგეობას, ისე ამხანაგობას. აქებს შარშანდელ დარიგებულ სომხების და ბერძნების აბრეშუმის თესლს და უსაყვედურებს ამხანაგობისას. გვასწავლის, რომ საჭირო ყოფილა თესლის გასინჯვანება და სხვა და სხვა ფირმებიდან (მეთესლეებიდან) ყიდვა, რომ ერთი თუ ცუდი იქნება, მეორე კარგი იქნებაო და სხვ... ბოლოს დასძენს, საჭიროა მომავალში ამხანაგობამ თესლი, თავის განყოფილებებში მოამზადოსო, ბჟოლის (თუთა) ნერგი დაარიგოს და გაავრცელოს თავისს წევრებში (ი. გოგიჩაიშვილი მაინც არ მოუწევს), და სხვ.. ყველა ესენი, ი. გოგიჩაიშვილს კარგი გაგება აქვს, რომ ამხანაგობამ იკისრა და უნდა შეასრულოს. გაგებული აქვს ისიც, რომ წელს 2500 ცალი „სახელმძღვანელო“ წიგნი გამოვიდა და მუქთად დარიგდა, რომელსაც უკანა გვერდზე აწერია მომავალის წლისათვის ამხანაგობას მზათ აქვს ნერგი თავისს წევრებისთვის, რამდენიც მისთვის საჭირო იქნება. იცის ისიც, რომ გარდაწყვეტილი აქვს ისიც, რომ ამხანაგობისთვის განყოფილებებში მიკროსკოპიული განყოფილება, ამ წელში უნდა გამართოს თესლის გასარჩევათ. აგრეთვე, ისიც კარგად იცის, რომ ამხანაგობას ერთი ადგილიდგან კი არა ექვსი ადგილიდგან ჰქონდა სუყველა საიმედო და გასინჯული, რომელშიაც, ადგილობრივიც ერია შიგ, მაგრამ წრევანდელი უზომო სიცივე და სიცხის გამო, ერთსა და იმავე დროს ყველა ოჯახში ვერ მოუვარა და ყველა ფირმისას ის დღე ეწია, რაც ერთსა. ე. ი. 2,000 კოლოფში (14000 მისხ.) ესეც 76 კოლოფის მყიდველმა წარმოგვიდგინა ცნობა: ზოგს ნახევარი, და ზოგსაც მეტ-ნაკლები, დახოცვია, დანარჩენს-კი მშვენიერი ჭია ჰყავს. მერმე რა? არ გავასინჯვინეთ ისიც რა, მიზეზი იყო დახოცვისა? გავასინჯვინეთ და აღმოჩნდა, რომ თესლის მოუარებლობაა და არა ავადმყოფობა. ი. გოგიჩაიშვილმა ესეც იცოდა და ისიც, რომ ეს მარტო ჩვენს, ამხანაგობას არ დაკარგვია და თუ გინდა ხონის და კუხის, აბაშას და სხვა ადგილები ავიღოთ, სადაც გურიის ამხანაგობას არ გაუვრცელებია აბრეშუმის თესლი. იქ არ არის ამგვარი ამბები! ვიმეორებ წელს მარტის თვეში უზომო სიცხე-სიცივობის გამო, ერთსა და იმავე დროს ცუდი მოსავალი დარჩა, აბრეშუმის ჭიის თესლი და თუ ვინმეს დაეხოცა, ჯერ ჯერობით, მიზეზი ამინდია და სხვა არაფერი. რაც უნდა ანგარიშები აწერინებდეს ახალგაზდა პუბლიცისტს (?!) ზნეობრივი ვალდებულია, იოტის ოდენა სიმართლე, მაინც არის, გაურიოს თავის ნაწერებში თორემ ნათქვამია: „ტყუილის მთქმელს, მართალსაც არ დაუჯერებენო“. მასაც ისე მოუვა. მესმის გონებ ყურის მოყრუება, მაგრამ განგებ მთლათ დაბრმავება გაგონილა?

ამხანაგობის მმართველი.

⁂ **დროს მოისპოს ქელეხი.** აქნობამდის ჯერ კიდევ ვერ მოგვიშლია დამღუპველი და გამატყავებელი ჩვეულება, ქელეხი. ვერ მივმხდარვართ და ვერც გვიგრძვნია, რომ ასეც გაჭირვებულ ცხოვრებას უფრო გაჭირვებას მიცვალებულების პატრონთ ქალაქ ადგილებში და მით უფრო მეტად სოფლებში, რადგან სოფელში უფრო ხანგრძლივი, რამდენიმე დღე, იციან ქელეხი. ის არა კმარა, რომ ოჯახი სიკვდილით ირბევა, ზედ მას ხარჯითაც ეძლევა ზარალი. ჯერაც ვერ ჩავარდნილვართ გონებაში, რომ ხალხის დაძღომით, ტაბლების გაგზავნით, ხილის დარიგებით, ზურგიელის გაჭრით ეკკლესიაში და კიდევ სხვა-და-სხვა ჩვეულებებით, ვერ დავაბრუნებთ საიქიოდგან უკვე წარსულს და ვერც ვაცხოვნებთ. ასე გასინჯეთ: დედა ბოძი და ოჯახის ბურჯი გარდაიცვლება; ქვრივ-ობლებისთვის საზრუნველათ ვალის მეტი არა რჩება რა და იქნობამდის არის ჩაგონებული და ერს ძვალ-რბილში გამჯდარი აქვს ეს ჩვეულება, რომ როგორაც და საიდგანაც იყოს და არ იყოს, დაგირავდნენ, უნდა იშოვნონ და უეჭველად გაუმართონ: დასაფლავების დღეს ქელეხი, და ზოგჯერ მეორმოცე დღეზედაც, სოფელ ადგილას, ხომ შვიდი დღე სუფრა გაშლილია და შემდეგ ხომ წლამდის ყოველ დღე ტაბლა იგზავნება ეკკლესიაში.

ერთხელ სოფელში ერთ შემაძრწუნებელ და მეტად სამწუხარო ამბავს დავესწარი: ობლებს ტანზე თითქმის არა ეცვათ-რა და ქალამნები არა ჰქონდათ და ისე უნდა მიჰგებებოდნენ ფერის ცვალების დღეს და მათმა დედამ კი ქვრივმა, ბოლოსა მოვახშესგან ნასესხების ფულით, იყიდა ზურგიელი და ეკკლესიაში გაგზავნა ღვდელთან გასაჭრელად წირვაზედ, ვითომდა ქმრის სულის დასახსნელად. სამწუხაროა ეს და მით უფრო, რომ ისინი არა სცდილობენ ამ ჩვეულების მოსპობას, ვისაც ჯერ არს და მოვალეა მაგრამ....

ეხლა ხანს გარდაიცვალა მეტად პატიოსანი ყ.—მოურავი, რომელსაც დარჩა ქვრივი ხუთის პაწია ობლებით და ვალის გარდა მეტი არაფერი; მაგრამ როგორც სვინიდისიან მოსამსახურეს და თავის ალალ-მართლობით დავალებულს ბატონმა ყ. ხელი მოჰკიდა ქვრივს და ობლებს საპატრონებლად და მიცვალებულსაც შეუდგა პატიოსნურად დასაფლავებას.. მოვიდნენ სამი მოძღვარი, მთავარი, დიაკვნები, მოკეთე და ნაცნობი, ამქარი და გაასვენეს ეკკლესიაში. დაასაფლავეს და ყველას გაუსწორდა და ჩააბარა იქვე სასაფლაოზედ მოძღვრებიდგან დაწყებული გლეხებამდე და დაბრუნდა შვილებით თავის სახლში. ხოლო ნაცნობნი და მოძღვარ-დიაკვნები სად-ღა დაბრუნდნენ? ჩვეულებისამებრ მიცვალებულის სახლში. რისთვის? იქ ხომ არაფერი სამზადისი არ იყო ქელეხისა და იცოდნენ კიდეც? და რა უნდა მიერთმიათ თუ სამზადისი არა ჰქონდათ? თვითონაც უკვირდათ, რომ არა მოჰქონდათ-რა, მაგრამ მაინც ელოდებოდნენ, ვიდრე ყ.—ის ყურამდე მივიდოდა სურდა თუ არა სურდა ნება-უნებლიეთ ჩამოატანინა ყველაფერი და სუფრა გააშლევინა და თვითონაც გვერდით მათ მოუჯდა.

მერე ვისი ბრალია, რომ აქნობამდის ვერ გადაჩვეულა ერი, და ვერ მოუსპია ეს დამღუპველნი ჩვეულებანი? რა თქმა უნდა ჩვენი უხასიათობა და ბედ-დოვლათობა. ამიტომ მხოლოდ მოძღვრებს შეუძლიანთ მოსპონ ყოველი ამისთანა ჩვეულებანი ერში. რა თქმა უნდა უწინარეს ყოვლისა ჯერ თვითონ უნდა: გადაეჩვივნენ ამ წესად შემოღებულ უწესოებას და მოიკლან ჩვეულებათა მიმბაძველობა, ერისა და ქვეყნის საკეთილ-დღეოდ, და შემდეგ ისე უნდა გაუქარწყლონ ერს ყოველი ამის ცრუ მნიშვნელობა და გადაარჩინონ ხარჯით დარბევას, ისეც სიკვდილით დაზარალებულებს.

ს. ტარუაშვილი.

⁂ **სავაჭრო და სამრეწველო ამხანაგობები.** მკითხველნი უთუოდ მიაქცევდნენ ყურადღებას „ცნობის ფურცელ“-ში დაბეჭდილ წერილს დ. საჩხერიდგან, რომლებსაც განუზრახავთ დაარსონ ამხანაგობა, მაგრამ არა მარტო საკუთრივ საჩხერისთვის; არამედ შეუერთდნენ ტფილისის ამხანაგობას და განყოფილება გახსნან საჩხერეში. ეს აზრი მეტად მოსაწონი და სასიამოვნოა, არა მარტო საჩხერლებისთვის, არამედ ყველასთვის, როცა ვხედავთ ჩვენი ხალხი კიდევ ცდილობს რაღაცას და უკანასკნელი იმედი ჯერ არ დაუკარგავთ. ამ მაგალითიდგან შეგვიძლიან დავრწმუნდეთ, რომ მათ გულში გაღვიძებულა ის მიძინებული ძალა, რომელსაც მოითხოვდა ჩვენი ეხლანდელი ეკონომიური წარმატება. საქებია საჩხერლების აზრი მით უფრო, რომ იმათ არ მოინდომეს განცალკევებულად ემოქმედნათ, არამედ ირჩიეს შეერთებოდნენ ტფილისის ამხანაგობას და ამ შეერთებულის ძალით მოქმედება. ჩვენმა ამხანაგობების გულ-შემატკივრებმა კარგად უნდა იცოდნენ, რომ შეერთებული ძალა ვაჭრობაში ისეთივე სიმაგრეა ამხანაგობისა, როგორც სამი და ოთხი ძმა ერთ ოჯახში განუყრელად იქმნებიან. იმ ოჯახს არას დროს არ მოაკლდება ის სიმდიდრე და ბედნიერება, რაც საჭიროა ეხლანდელი ცხოვრებისთვის, მაგრამ როცა ისინი განიყრებიან, განცალკევდებიან და ცალ-ცალკე მოქმედებას დაიწყებენ, მაშინ შრომაც ერთი ორად ემატება, საოჯახო ხარჯი რაც ოთხ ძმას ექნებოდათ იგივე მოუვა ერთს და მაინც უკმაყოფილო იქმნება თავის თავის.

აგრეთვე ჩვენი ამხანაგობებიც, ცალ-ცალკე, თითო-თითოეულად დაყოფილები. იმათ არა აქვთ ისეთი ძალა, როგორც შეერთებულათ ექნებათ; ამისთვის საჭიროდ მიმაჩნია, ორიოდე რჩევა მივცე გურიის ამხანაგობას.

ერთი წლის მოქმედებამ ნათლად დაგვანახვა, რომ ჩვენში განცალკევებული მოქმედება უღონო ადამიანივით ბორძიკია მეტი არაფერი. აქ ვერ არის ისეთ გეგმაზე საქმე დაყენებული, როგორიც საჭიროა. ამხანაგობის გამგეობას თუ სურს ხალხი ხალისით და სიმპატიით ჰკიდებდეს ხელს, საჭიროა ყველაფერი მოქმედება ნათლად ჩნდეს ამხანაგობის მოქმედებისა და ყოველ დროში მსურველს შეეძლოს ანგარიშის გაგება როცა მოისურვებს. ერთი სიტყვით საჭიროა ამხანაგობაში დავთრები გადაშლილი იყოს და ყველა მსურველმა გასინჯოს მისი მოქმედება და არა ისე, როგორც დღეს არის. ოთხი თვეა რაც საზოგადო კრებას სარევიზიო კომისიის წევრები აურჩევიათ და ჯერაც ვერ გაუგიათ ანგარიში ამ წევრებისაგან. აქ ხალხს ეჭვი ებადება იმაზე, თუ რისთვის 5—6 კაცმა ოთხი თვის განმავლობაში ანგარიში ვერ შეასწორეს. სჩანს, რომ საქმე ვერ ყოფილა ისე კარგათ დაწყობილი, როგორც საჭიროა, თორემ არც ამდენი გასჭირდებოდა ანგარიშის გაგებაო და სხვ. არამც თუ ამდენი ხნის განმავლობაში ვერ უნდა შესწორდეს ანგარიში, არამედ ერთ საათს უნდა გაიგოს კაცმა ყოველივე სიმართლე და მაშინ აღარც ეს ეჭვი და მითქმა-მოთქმა დაიბადება, როგორიც დღეს არის.

ამგვარ ნათელ საქმეს, რომ დაინახვენ ხალხსაც უფრო ხალისი მიეცემა და ამხანაგობაც უფრო ფესვს გაიდგამს, ნდობას და სიყვარულს დაიმსახურებს.

ამასთან საჭიროდ მიმაჩნია, ორიოდე რჩევა კიდევ მივცე ამხანაგობას. ურიგო არ იქნება ჩვენი ამხანაგობა დროებით შეუერთდეს კუხის სააბრეშუმო ამხანაგობას და ორივემ ერთი ძალით იმოქმედონ სავაჭრო ასპარეზზე. როცა ორი ამხანაგობა ერთად იქნებიან, მაშინ იმათ შეეძლებათ საქონელს ბაზარი გაუჩინონ ევროპაში და არა ისე, როგორც წარსულ წელში ჩვენმა ამხანაგობამ მცირედის მოსაგებით აქაურ ჩარჩების ხელში გადაუშვა მათი ნავაჭრი. მაშინ კიდევ ეთქმოდათ; ჩვენ არ შეგვწევდა იმდენი ძალა, 5—6 თვე ნასესხი ფულებისაგან ნავაჭრი საქონელი გაგვეჩერებია და არც იმდენი იყო, რომ ღირებულიყო ევროპის ბაზართან საქმის დაჭერაო, მაგრამ როცა ორი ამხანაგობა ერთად იქმნებიან შეერთებული, მაშინ საქონელიც მეტი ექნებათ და აუცილებლად საჭირო იქნება საზღვარ-გარეთ ბაზარი გაიჩინონ. აქ თუ მანათი მოსაგები ნახეს, იქ სამს მანათს მოიგებენ და ამ გვარად ამხანაგობა ერთი სამად გაძლიერდება, ერთი სამად მოსაგებს ნახავს ვინმე ეხლა.

იმედია, ვისაც გული შესტკივა ჩვენს ამხანაგობაზე ისინიც გამოსთქვამენ თავიანთ აზრს გაზეთის საშუალებით და ამხანაგობას უფრო მკაფიო გზას დაანახვებენ.

კნოტი.

⁂ **დ. ყვირილა. სოფლის სკოლის და სასამართლოს დაწვა.** სოფელ მუხურაში, შორაპნის მაზრისა სასოფლო სკოლა და სასამართლო ერთსა და იმავე ხის შენობაში იყო მოთავსებული.

17 ამ თვეს, ღამით, სრულიად გადაიბუგა ეს სახლი და ამასთანვე წიგნები, საქმეები, ქაღალდები და ავეჯი, როგორც სკოლის, აგრეთვე სასამართლოსაც, ვერაფერი ვერ გადაარჩინეს. ამ უბედურის შემთხვევის მიზეზს ათასს რასმე ასახელებენ, მაგრამ ნამდვილი კი ჯერ არა ვიცით

რა. მაზრის უფროსი და ადგილობრივი გამომძიებელი უკვე იყვნენ მუხურაში და გულიანადაც მოჰკიდეს საქმეს ხელი. ვნახოთ გამოძიება რას იტყვის: მართლა განგებ, ბოროტის, განზრახვით დაუწვავს ვისმე ეს შენობა, როგორც მომეტებულთ სჯერათ თუ იგი შექმნილა მსხვერპლად შემთხვევით გაჩენილის ცეცხლისა.

იმ ღამეს,—17 რიცხვში—დამწვარ შენობაში სძინებიათ სოფლის მასწავლებელს ცქვიტიშვილს, იასაულს იაგორა, შეყრილაძეს, ხარჯთ ამკრებს რაჟდენა ცინაძეს და ორს სხვა გლეხკაცს ჩაფიჩიძეს და სახეჩიძეს, მასწავლებელი ოთახში ყოფილა, გლეხები კი „ბალკონზე“ წოლილან. ცეცხლის ჭახ-ჭახზე პირველს მასწავლებელს გამოღვიძებია, „გაქანებულა „ბალკონისაკენ და შეუქნია ყვირილი გვიშველეთო. ამ ხმაურობაზე გლეხებსაც გაღვიძებიათ და, მასწავლებელთან, ერთად, უღწევიათ თავისთვის.

თურმე ისეთის სისწრაფით გავრცელებულა ცეცხლი, რომ სულ რამდენიმე წამს არ გაუვლია შემდეგ მასწავლებლისა და გლეხთა გამოსვლისა, რომ სკოლისა და სასამართლოს შენობა ჩანგრეულა და ნაცრად ქცეულა. როდესაც სოფლის მასწავლებელს დამწვარის შენობისათვის კარს შემოუვლია, იქავე ახლოს უნახავს გრძელი ჯოხი... ერთი მხარე ამ ჯოხისა ნავთითაა მოსვრილი. თუმცა ეს საბუთი უეჭველად იმის მომასწავებელია, რომ სკოლის შენობა ვისმე ავ სულს უნდა დაეწვას, მაგრამ საკვირველი ეს არის, როგორ გადარჩა ნავთით გასვრილი ჯოხი, რომელიც, ვიმეორებ, თურმე იქავე ახლოს ეგდო, როდესაც სასამართლოს შენობის რგვლივ, 10-15 საჟენი მანძილზე, ყველაფერი დამწვარა, ჯოხს-კი ალის ნიშანიც არსად ეტყვია?!.

⁂ **დ. საჩხერე.** (იმერეთი) კრება „შუამავალის“ განყოფილებისა. მოხდება თიბათვის პირველში. საზოგადოება ძლიან ემზადება და სრული იმედია, რომ კრებას დიდ-ძალი ხალხი დაესწრება. სხვათა შორის ამ კრებაზე დაესწრებიან ბატონი გუბერნიის წინამძღოლი თავადი სვიმონ გიორგის ძე წერეთელი და ჩვენი საყვარელი პოეტი და მოღვაწე აკაკი:

— მამულების გამიჯვნა საჩხერეში ამ თვის 19-იდგან დაიწყეს. მიწების და მამულების გამიჯვნაზე, როგორც სხვაგან აქაც ბევრი ალიაქოთი და დავიდარაბაა ატეხილი. ყველანი დაობენ. ზოგიერთების სიხარბე და დავიდარაბის საგანი სწორედ წრეს გადასულია. ჩვენდა საბედნიეროდ თუ რასმე გვიშველის კიდევ ისა, რომ მიწის გამზომავად და გამმიჯვნელად ჩვენებური კაცია დანიშნული, ფრიად პატიოსანი და კეთილშობილი.

⁂ **მოზდოკი. სამზრუნველო.** მოზდოკში აპირობენ ქართველები საწყალთ დამხმარებელის საზოგადოების დაარსებასა და ქართულის სკოლის გახსნასა, რადგანაც შენობა საკუთარი აქვსთ. ამ საქმეზედ ყრილობა იყო 15 აპრილის, საღამოს საათის ექვსზე: ქაღალდიც შეადგინეს და ამას წინად არქიელი რომ იქა ბრძანდებოდა ქაღალდი მიართვეს.. ჯერედ არა ისმის-რა, როდესაც ბრძანება მოვა და ნებას დაგვრთავს, მაშინ დაწვრილებით შეგატყობინებთ საქმეს.

— აქეთკენ ამინდები კარგი სდგას, ჭირნახულს კარგს მოელიან. მხოლოდ ყურძენს, სრულებით ბოლო ბოლო ვაჭრობაც ძალიან დაქვეითდა.

გიორ. ლუდუშაური.

⁂ **დუშეთი.** აქაურის სკოლის გადაკეთება. უმაღლესს მთავრობასთან შუამავლობა აღძრეს, დუშეთ-თიანეთის ერთ-კლასიანი სკოლა ოთხ-კლასიანად გადააკეთეთ თანახმად 1872 წლის, 31 მაისს, კანონმდებლობისა.

⁂ **ქ. განჯა.** ალ. კავსაძის მგალობელთა გუნდის კონცერტი. 31 მაისს, განჯაში ჩამოვლილით ჩვენის ახალგაზდა მომღერალის ალ. კავსაძის-მიერ შემდგარ მგალობელთა გუნდს, რომელიც ერთის კონცერტის გამართვას აპირებენ აქ.

წვრილი ამბავი

ქაღალდის ხმარება. წინად ძველ ქაღალდს მარტო გასახვევად ჰხმარობდნენ, ეხლა-კი ბევრ ნაირად ჰხმარობენ. ამერიკაში, მაგალითად, კარგა ხანია, რაც ძველი ქაღალდისაგან სახლებს აშენებენ. ამ ხანად, კიდევ ერთს ამერიკელს ინჟინერს განუზრახავს დიდის თეატრის აგება ძველის გაზეთების ქაღალდისგან. ასეთს ქაღალდს, თურმე, ცომსავით გადააქცევენ და მერე ისეთ ნაირად ახმობენ, რომ ნამდვილ ქვასავით ჰხდება. ქაღალდი, როგორც ვიცით, სიცივეს თითქმის არც-კი უშვებს და, რასაკვირველია, ამგვარი ქაღალდი ზამთრობით მეტად თბილია, ზაფხულობით-კი, პირიქით, სასიამოვნოდ გრილი. სინოტიოსაგან დასაცველად ასეთს სახლებს ერთგვარ მაზს უსვამენ. ამასთანავე უმკრებიან სხვა-და-სხვა წამლებს, რის გამოც სახლს არც ცეცხლი გაუჩნდება და არც მავნე მწერები.

შესანიშნავი მექარხნე კრუპა ქაღალდისგანვე აპირებს ზარბაზნების მომზადებას, რომელთა სიმძიმეც ისეთი მცირე უნდა იყოს, რომ ადვილად შეეძლოს ყოველს ჯარის-კაცს, მხრებით გადიტანოს ერთის ადგილიდან მეორეზე.

—

ჭკვიანი მაიმუნი. გარნერი, შესანიშნავი მეცნიერი რომელიც აფრიკაში წავიდა კერძოთ მაიმუნების ენის შესასწავლად, აი რა საინტერესო ამბებს იუწყება: ერთი მაიმუნი რომელსაც მეცნიერი „კონსულს“ უძახის, იმდენად, ჭკუა მახვილია და გავარჯიშდა რომ თავისუფლად მოგზაურობს ველოსიპედზედ, დასეირნობს ველოსიპედით ქალაქის ქუჩებზედ და ფრთხილად უთმეს გზას გამვლელ-გამომვლელთ „კონსული“ სწევს თამბაქოს და დანა ჩანგლით მიირთმევს ხოლმე საუზმეს „კონსულმა“ თურმე წერაკითხვის შესწავლასაც კი მოჰკიდა ხელი და ჯერ ჯერობით ორიოდე ასო შეუსწავლია.

ანგარიში

გურიის სავაჭრო-სამრეწველო ამხანაგობის «შუამავალისა» 1897 წლისათვის.

საერთო ბალანსი 1896 წლის განმავლობაში.

აქტივი

	მანათი	კაპ.
წილის ფული 1895 წ.-დგან გად.	200	25
წილის ფული 1896 წ. შემ.	6433	—
სესხი	8000	—
პარკის ფული	11818	—
პარკად დავიტოვეთ	422	—
შეძენილი მამულები და სხვა	3300	—
პაის ბილეთებიდგან	20	—
ბალანსი	30193	25

პასივი

	მანათი	კაპ.
პარკის ფასი	9142	11
შენობების და სხვა ქონების შესაძ.	3576	59
მევალეს	8000	—
ფულის სარგებელი	275	35
ჯამაგირები მუშებისა და ყოველივე სხვა ხარჯი	1506	46
შემოწ. მამულები და სხვა *)	3300	—
დარჩა კასაში ნაღდი ფული	4392	74
ბალანსი	30193	25

---

*) შემოწირული მამულები ანგარიშის შესასწორებლად ნაჩვენებია, როგორც შემოსავალში, ისე გასავალში. (2—1)

ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА ВЪ 1897 г. на журналъ

НОВЬ

Иллюстрированный двухнедѣльный вѣстникъ современной жизни, политики, литературы, науки, искутсва и прикладныхъ знанiи.

ЗА 14 РУБЛЕЙ

Подписчики „НОВИ“ получаютъ въ теченiе 1897 подписного года, съ доставкою и пересылкою во всѣ мѣста Россiйской Имперiи, безъ какихъ либо доплатъ за премiи, ихъ пересылку и проч., слѣдующiя **шесть изданiй**

1) 6 переплетенныхъ томовъ (томы 1 по 6) перваго полнаго собранiя сочиненiй

АНДРЕЯ ПЕЧЕРСКАГО

(П. И. Мельникова, автора романовъ „Въ лѣсахъ“ и „На горахъ“)

2) 6 переплетныхъ томовъ (томы 1 по 6) новаго изданiя полнаго собранiя сочиненiи

ВЛАДИМIРА ДАЛЯ

(Казака Луганскаго)

3) ЖУРНЛЪ

НОВЬ

общедоступный иллюстрированный двухнедѣльный вѣстникъ современной жизни, политики, литературы, науки, искутства и прикладныхъ знанiй.

24 выпуска въ форматѣ наибольшихъ европейскихъ иллюстрацiй,

въ которыхъ читатели найдутъ, рядомъ съ массою образцовыхъ и художественныхъ картинъ и рисунковъ, въ высшей степени интересный матерiалъ для чтенiя, какъ по беллетристикѣ, такъ и по всѣмъ другимъ отраслямъ литературы.

4) особый иллюстрированный отдѣлъ

подъ общимъ заглавiемъ

МОЗАИКА,

(*24 выпуска*)

составляющiй какъ-бы самостоятельный иллюстрированный журназъ по прикладнымъ знанiямъ, вмѣщающiй въ себѣ слѣдующiя 16 рубрикъ:

1. „Домашнiй врачъ“.
2. „Воспитанiе и обученiе“.
3. „Сельское хозяйство“.
4. „Друзья и любмы изъ мiра животныхъ“.
5. „Садъ, цвѣтникъ и огородъ“.
6. „Искусство“.
7. „Спортъ“.
8. „Военное и морское дѣло“.
9. „Торговля и промышленность“.
10. „Изобрѣтенiя и открытiя“.
11. „Культура и наука“.
12. «Театръ и музыка».
13. „Пiанистъ“.
14. „Модная хроника“.
15. „Для смѣха“.
15. „Библiографiя“.

5) ЖУРНАЛЪ

ЛИТЕРТУРНЫЕ

СЕМЕЙНЫЕ ВЕЧЕРА

12-ть ежемѣсячныхъ книжекъ особаго и совершенно самостоятельнаго иллюстрированнаго журнала, выходящаго каждое первое число мѣсяца, въ объемѣ 10-ти печатныхъ листовъ.

Въ 12 ти книжкахъ этого журнала подписчики „Нови“ найдутъ богатый выборъ новыхъ романовъ, повѣстей, разсказовъ и стихотворенiи выдающихся писателей, со многими иллюстрацiями.

6) ДВѢ НОВЫЯ КНИГИ

формата in-folio

ЖИВОПИСНОЙ

РОССIИ

отечество наше въ его земельномъ, историческомъ, племенномъ, экономическомъ и бытовомъ значенiи. Полное и всестороннее описанiе Россiйской Имперiи. Текстъ извѣстнѣйшихъ русскихъ писателей. Рисунокъ на деревѣ лучшихъ художниковъ.

Подъ общей редакцiей сенатора П. П. Семенова, вице-предсѣдателя Императорскаго Русскаго Географическаго Общества.

Въ двухъ роскошныхъ переплетахъ изъ англiйскаго краснаго коленкора съ богатыми золото-тисненiями, въ папочныхъ футлярахъ.

Въ 1897 году подписчики получатъ описанiе Малороссiи, Подолiи и Волыни.

ГОДОВАЯ ПОДПИСНАЯ ЦѢНА „Нови“ на 1897 годъ, со всѣми приложенiями, съ 6-ю переплетенными томами сочиненiй Андрея Печерскаго, съ 6-ю переплетенными томами сочиненiй Владимира Даля и съ двумя новыми переплетенными книгами „Живописной Россiи“, вмѣстѣ съ пересылкою во всѣ мѣста Россiйской Имперiи, безъ всякой доплаты за премiи, ихъ пересылку и проч. **14 РУБ.**

Допускается подписка на Новь съ разсрочкою платежа.

Подписка принимается исключительно въ главной конторѣ перiодическихъ изданiй Товарищества М. О. Вольфъ въ С.-Петербургѣ, Гостиный дворъ, № 21; въ Москвѣ, книжномъ магазинѣ Товарищества М. О. Вольфъ Кузнецкiй мостъ, № 12, иногороднiе подписчики благоволятъ адресовать прямо въ редакцiю „НОВИ“, въ С.-Петербургѣ, Васильевскiй Островъ, 16 линiя, собств. д., № 5—7. Редакторъ и издатель Александръ Маврикiевичъ **ВОЛЬФЪ**.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 30 Мая 1897 г.

სტამბა მ. შარაძის და ამხ. ნიკ. ქ. № 21.

რედაქტორ-გამომცემელი ვალ. გუნია.